

System Monitorowania Odpadów Komunalnych **SMOK**,

jest systemem podziemnej, selektywnej zbiórki odpadów, to narzędzie służące mieszkańcom, przedsiębiorstwom szeroko pojętej gospodarki komunalnej i samorządom do poprawnej segregacji oraz monitoringu odpadów komunalnych.

System ten składa się z 6 podziemnych pojemników na odpady o objętości 1100 l (tradycyjne pojemniki na odpady). Umieszczone są one na 2 elektrycznie podnoszonych ponad poziom gruntu platformach. Każda z nich mieści wewnątrz po 3 pojemniki na różne frakcje odpadów.

System obsługiwany jest przez oprogramowanie do analizy danych o zebranych odpadach oraz zarządzania całą gospodarką odpadami komunalnymi w gminie. Część z danych jest ogólnodostępna poprzez stronę: www.smok.kepice.pl.

Podziemny system SMOK przyczynia się do poprawy estetyki miejskiej i wpływa na poprawę warunków sanitarno-higienicznych oraz odorowych.

S·M·O·K

Pro tips

– czyli dobre praktyki we wdrażaniu innowacyjnego systemu SMOK w małych miastach (do 19 999 mieszkańców)

- Zaangażuj co najmniej jednego mieszkańca, który będzie zarówno użytkownikiem nowego systemu, jak i wsparciem dla pozostałych mieszkańców, którzy go znają i mu ufają. Niech będzie on łącznikiem między administratorem systemu, a mieszkańcami, którzy się tego systemu uczą.
- Zadbaj o odpowiednie, chroniące przed niekorzystnymi czynnikami atmosferycznymi, zadzielenie nad panelem obsługi.
- Monitor panelu obsługi umieść w taki sposób, aby chronić go przed nadmiernym nasłonecznieniem utrudniającym odczyt komunikatów.
- Monitoruj stan etykiet z kodami kreskowymi przy użyciu komunikatów z systemu. Stosuj etykiety, których warstwa zabezpieczająca musi być odklejona przez samego mieszkańca, aby nie dochodziło do częstych awarii drukarki naklejek; lub zastosuj system chłodzenia w budce startującej w okresie letnim, co umożliwi stosowanie samoprzylepnych kodów kreskowych bez warstwy zabezpieczającej.
- Dobierz działania informacyjno-promocyjne do potrzeb grup docelowych. Stosuj krótkie i najlepiej obrazkowe komunikaty.

Wdrażanie innowacji w małych miastach

– zewnętrzna analiza SWOT

Każda gmina czy miasto posiada własną specyfikę gospodarowania odpadami komunalnymi. Skupmy się zatem nie na wewnętrznych, a na zewnętrznych stronach analizy SWOT (Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia).

Szanse

- Estetyczne miejsce gromadzenia odpadów i czystość.
- Bezpieczeństwo nowego systemu - kamery chroniące obiekt i uniemożliwienie korzystania z systemu osobom spoza osiedla (bez breloka z czytnikiem).
- Wygoda dostępu do pojemników - brelok, kody kreskowe i kod PIN.
- W porównaniu do systemu tradycyjnych pojemników - nowy system ustanawia odpowiedzialność indywidualną, a nie zbiorową za brak prawidłowej segregacji odpadów.
- Lepsza segregacja odpadów po wprowadzeniu nowego systemu.
- Poprawa estetyki miejsc wyrzucania odpadów.
- Zwiększenie poziomów recyklingu i innych form odzysku zasobów.
- Rosnąca świadomość ekologiczna odbiorcy systemu.
- Możliwość pozyskania finansowania dla zrównoważonych działań w zakresie gospodarki odpadowej, zarówno ze środków UE jak i krajowych.
- Ograniczony negatywny wpływ na środowisko i zmniejszony ślad węglowy m.in. po przez dostosowanie odbioru odpadów do potrzeb a nie grafiku, zwieszony odzysk surowców itd.
- Edukacja ekologiczna w szkołach od najmłodszych klas - wyrobienie postawy proekologicznej.
- Brak kar dla jednostek samorządu terytorialnego za brak segregacji lub jej niską jakość.
- Powstawanie nowych osiedli mieszkaniowych zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju.
- Rozwój systemu SMOK w kierunku tańszych systemów naziemnych oraz wykorzystania systemów OZE do produkcji energii elektrycznej na potrzeby własne systemu.

Zagrożenia

- Niechęć wśród niektórych użytkowników do korzystania z wyszukiwarki odpadów w aplikacji internetowej.
- Utrudniony dostęp do pojemników dla niektórych użytkowników - brelok i kody kreskowe, dodatkowe czynność przy tzw. wyrzucaniu odpadów.
- Obawa użytkowników przed możliwością identyfikacji gospodarstwa domowego z którego pochodzą odpady.
- Rosnące koszty eksploatacyjne (w tym m.in. ceny energii elektrycznej).
- Kryzys gospodarczy. Załamanie gospodarki odpadami na poziomie krajowym.

Zasady selektywnej zbiórki

Należy wyrzucać	Nie należy wyrzucać
Metale i tworzywa sztuczne	
<ul style="list-style-type: none"> • odkręcone i zgniecione plastikowe butelki po napojach • nakrętki, o ile nie zbieramy ich osobno w ramach akcji dobroczynnych • plastikowe opakowania po produktach spożywczych • opakowania wielomateriałowe (np. kartony po mleku i sokach) • opakowania po środkach czystości (np. proszkach do prania), kosmetykach (np. szamponach, paście do zębów) itp. • plastikowe torby, worki, reklamówki, inne folie • aluminiowe puszki po napojach i sokach, puszki po konserwach • folię aluminiową • metale kolorowe • kapsle, zakrętki od słoików 	<ul style="list-style-type: none"> • butelek i pojemników z zawartością • plastikowych zabawek • opakowań po lekach i użytych artykułów medycznych • opakowań po olejach silnikowych • części samochodowych • użytych baterii i akumulatorów • puszek i pojemników po farbach i lakierach • użytego sprzętu elektronicznego i AGD
Papier	
<ul style="list-style-type: none"> • opakowania z papieru, karton, tekturę (także falistą) • katalogi, ulotki, prospekty • gazety i czasopisma • papier szkolny i biurowy, zadrukowane kartki • zeszyty i książki • papier pakowy • torby i worki papierowe 	<ul style="list-style-type: none"> • ręczników papierowych i użytych chusteczek higienicznych • papieru lakierowanego i powleczonego folią • papieru zatłuszczonego lub mocno zabrudzonego • kartonów po mleku i napojach • papierowych worków po nawozach, cementie i innych materiałach budowlanych • tapet • pieluch jednorazowych i innych materiałów higienicznych • zatłuszczonych jednorazowych opakowań z papieru i naczyń jednorazowych • ubrań
Szkło	
<ul style="list-style-type: none"> • butelki i słoiki po napojach i żywności (w tym butelki po napojach alkoholowych i olejach roślinnych) • szklane opakowania po kosmetykach (jeżeli nie są wykonane z trwale połączonych kilku surowców) 	<ul style="list-style-type: none"> • ceramiki, doniczek, porcelany, fajansu, kryształów • szkła okularowego • szkła żaroodpornego • zniczy z zawartością wosku • żarówek i świetlówek • reflektorów • opakowań po lekach, rozpuszczalnikach, olejach silnikowych • lusterek • szyb okiennych i zbrojonych • monitorów i lamp telewizyjnych • termometrów i strzykawek
Odpady biodegradowalne	
<ul style="list-style-type: none"> • odpadki warzywne i owocowe (w tym obierki itp.) • drobne gałęzie drzew i krzewów • skoszoną trawę, liście, kwiaty • trociny i korę drzew • niezaimpregnowane drewno • resztki jedzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • kości zwierząt • oleju jadalnego • odchodów zwierząt • popiołu z węgla kamiennego • leków • drewna impregnowanego • płyt wiórowych i pilśniowych MDF • ziemi i kamieni • innych odpadów komunalnych (w tym niebezpiecznych)
Odpady zmieszane	
<ul style="list-style-type: none"> • Do pojemnika z odpadami zmieszanymi należy wrzucać wszystko to, czego nie można odzyskać w procesie recyklingu, z wyłączeniem odpadów niebezpiecznych. 	

O projekcie

Pilotażowy projekt „Kępickie śmieci w Ekosieci. Innowacyjny system zarządzania gospodarką odpadami komunalnymi.” obejmował szereg zadań mających na celu poprawę gospodarki odpadami pochodzącymi z gospodarstw domowych.

W ramach projektu powstał system gospodarki odpadami SMOK z podziemnymi zbiornikami na odpady wraz z kosztami wrzutowymi oraz z oprogramowaniem umożliwiającym identyfikację gospodarstwa domowego korzystającego z systemu i szeroko pojęte zarządzanie gospodarką odpadami w gminie.

Prototypowy system identyfikacji poprawnej segregacji można łatwo zaimplementować na innych osiedlach wielorodzinnych w gminach miejskich i wiejskich w kraju (system informatyczny jest do dyspozycji w ramach powszechnego dostępu).

System SMOK może przyczynić się do rozwiązania problemów, wynikających z braku poprawnej segregacji odpadów przez mieszkańców budynków wielorodzinnych, w wyniku zapewnienia narzędzia do ograniczenia odpowiedzialności zbiorowej za nieprawidłową segregację odpadów.

Czy wiesz, że?

Produkcja butelek ze stłuczki szklanej jest o połowę tańsza, zebranie 60 kg makulatury ratuje jedno drzewo, a w produkcji aluminium ze złomu zużywa się 17 razy mniej energii. Co więcej, selektywna zbiórka odpadów komunalnych może zmienić także ilość śmieci o 30%, a przy zbieraniu również organicznych frakcji odpadów (kuchennych, ogrodowych itp.) nawet o 50-60%.⁽¹⁾

Mieszkaniec Unii Europejskiej wytwarza rocznie średnio 488 kg odpadów komunalnych, co daje około 40,5 kg w skali miesiąca. Najwięcej odpadów generują mieszkańcy Danii, Norwegii i Szwajcarii – odpowiednio 766 kg, 739 kg i 703 kg rocznie. W Polsce mieszkaniec generuje przeciętnie 329 kg śmieci rocznie, co daje ok. 27,5 kg miesięcznie⁽²⁾, jednak z każdym rokiem ta wartość rośnie.

W Polsce w 2018 r., aż 5 244 z 12 485 Mg odpadów komunalnych trafiło na składowisko. Stanowi to aż 42% odpadów komunalnych. Surowce te zostały zmarnowane, czyli nie zostały ponownie użyte, poddane recyklingowi czy np. przetworzone na energię cieplną.⁽³⁾

¹C. Rosik-Dulewska, Podstawy gospodarki odpadami, Wydawnictwo Naukowe PWN S.A., Warszawa 2015, s. 74.

²Municipal waste by waste management operations, Eurostat, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> z dnia 23.01.2020.

³Analizy statystyczne Ochrona Środowiska, roczniki 2014-2019, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/> z dnia 04.12.2019.

Każdy rodzaj odpadów ma swój kolor

PAPIER

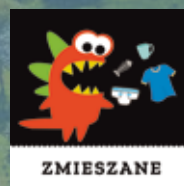
BIO

SZKŁO

METALE I TWORZYWA SZTUCZNE

ZMIESZANE

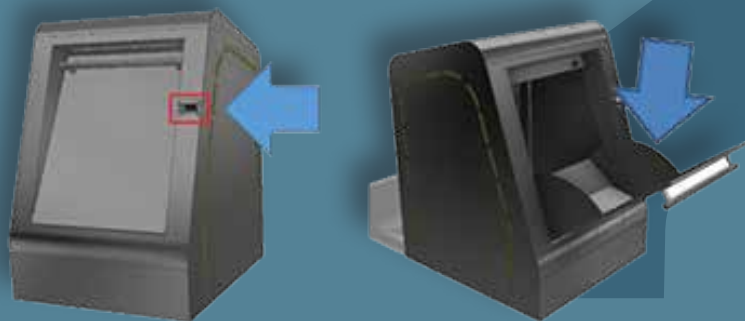
SMOK – zasady działania

1. Przy platformach podziemnych z **kioskami wrzutowymi** umieszczony jest panel obsługi, przy którym użytkownik **loguje się** za pomocą indywidualnego, **przypisanego do lokalu mieszkalnego chip'a** umieszczonego w breloczku i pobiera określoną liczbę **samoprzylepnych kodów kreskowych** na worki z odpadami.

Alternatywnie, można zalogować się przy użyciu indywidualnego loginu i hasła na stronie www.smok.kepice.pl i wygenerować **kod pin**, który wpisujemy na panelu obsługi.

Ps. Można też wygenerować zapas kodów i przechowywać je w swoim mieszkaniu. Z gotowymi do wyrzucenia odpadami można się udać prosto do kiosków wrzutowych, z pominięciem panelu obsługi.

2. Użytkownik następnie **skanuje kod kreskowy** przy kiosku wrzutowym dla odpowiedniej frakcji i po odblokowaniu klapy wrzutowej umieszcza odpady w worku z naklejonym kodem kreskowym. Na końcu zamyka ręcznie klapy.

3. W systemie podziemnym znajdują się pojemniki umieszczone na **wagach**, co wraz z **czujnikami zapelnienia** służy do informowania obsługi o potrzebie opróżnienia pojemników. Ponadto uzyskane dane o wadze odpadów, częstotliwości zapelnienia itp. służą do celów sprawozdawczych i analitycznych. Dzięki kodom kreskowym możliwy jest monitoring ilości oraz identyfikacja rodzaju (poprawności segregacji) odpadów wrzucanych przez konkretny lokal mieszkalny.

4. Dodatkowo, SMOK wyposażony jest w **internetową wyszukiwarkę** odpadów, przyporządkowującą dany odpad do odpowiedniej frakcji. Wyszukiwarka ta jest regularnie uzupełniana o nowe rodzaje odpadów przez korzystających z aplikacji mieszkańców.

**Filmy instruktażowe
- zeskanuj kod telefonem**

Gdzie szukać informacji?

Więcej na stronie internetowej SMOKa www.smok.kepice.pl oraz na stronie projektu www.kepice.pl/category/kepicking-smieci-w-ekosieci.

Dzieciom i dorosłym polecamy także Smok Song, piosenkę edukacyjną, dostępną pod adresem <https://www.youtube.com/watch?v=opgkk2YibX4>

**Posłuchaj
piosenki**

Prezent od SMOKa - zaczarowany papier

Co z tego wyrośnie? A wyrośnie, wyrośnie. Kwiaty w Twoim ogródku!

Papier z nasionami włóż do ziemi i podlewaj, a po 3-7 dniach zaczną kiełkować roślinki.

Lider projektu: Gmina Kępice www.kepice.pl

Partner 1: Politechnika Gdańska www.pg.edu.pl

Partner 2: Stowarzyszenie na Rzecz Miasta i Gminy Kępice „Razem dla Kępic”

Projekt współfinansowany jest ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 – konkurs ogłoszony przez Ministerstwo Rozwoju skierowany do jednostek samorządu terytorialnego pod tytułem: „HUMAN SMART CITIES. Inteligentne miasta współtworzone przez mieszkańców”.